

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Nonne 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

varietate ventorum & turbine difficiles & protervi fiunt, alii propter aquas, alii propter cibos, qui ex terra non solum corporibus commodi aut incommodi oriuntur, verum etiam animis quoque non minus officunt. Ut hinc rectè dixerit S. Pont. in e. *Quia diversitatem* 5, inf. De concess. præbenda, diversitatem corporum diversitatem sapè

sequi animorum. Intellige autem has omnes præsumptiones ita constitutas esse, quòd recipiant probationes in contrarium. Cætera vide apud Alciatum & Menoch. qui latissimè de præsumptionibus scripserunt: nos brevitatè studeamus.

In Cap. Nullus dubitat 4.

SUMMARI A.

1. Qualiter præsumatur contra eum, qui dilationibus subterfugit iudicium.
2. Reus citatus & contumax qualiter puniatur.
3. Absens quando pro confesso habeatur.
4. Delictum ex fuga non rectè probatur.

Mirabile est, quòd hoc textu dicitur, eum pro confesso haberi, qui dilationibus subterfugit iudicium. Similis ferè textus est in can. *Decernimus* III. q. 9, Imò potius contrarium dicendum videtur, eum, qui dilationes quærit, minimè constiteri; siquidem dilationibus confessionem suam extrahit, & quantum potest eludit. Quare sententia hujus Cap. exaudienda est de præsumpta confessione, quia præsumitur is, qui dilationibus utitur, malam fovere causam. Ita Gloss. Innoc. Imola & Panor. hinc.

2. Neque tamen hæc præsumptio sufficit ad condemnandum reum, sed in eum finem fit, ut propter contumaciam suam vel mulctetur à iudice, l. 2, d. *Si quis in ius vocat. non jorit*; vel actori in expensas, aliaque damna condemnatur, l. *Sancimus* 13, c. De iud. Et ibi Bald. & alii; vel missionem in bona patiat, c. 3, c. *Quoniam frequenter* 5, §. in alio sup. *Vi lite non contest.* vel excommunicetur, c. *fin. d. tit. Vi lite non contest.* Et hoc in causis civilibus. In criminalibus verò contra reum citatum, & contumacem; ad condemnandum pro cedit qui-

dem iudex, sed in pœnas tantum modò pecuniarias, vel usque ad relegationem, l. *Absentem* 5, d. *De pœnis*.

Uno casu absens pro confesso habetur, si is iustus à iudice, ut positionibus actoris respondeat, nolit, aut contumaciter se absentet, ne respondere cogatur, text. in c. 2, *De confessis* lib. 6, Quamvis hodie ex dispositione Conc. Trid. Sess. 25, c. 3, *De reform.* ad excommunicationem non pro cedaat iudex, nisi deficientibus aliis remediis.

Quòd verò alii putant ex hoc textu colligi, ex fuga delictum rectè probari, alienum est à iure, cum contrarium constet ex l. *Lege Cornelia* 25, d. *De S. C. Syllan. ex l. unia* §. *Et quidem ancilla C.* *De raptu virg.* Et ex §. *necessitatem* Nov. 8, *Vi iudices sine quoquo suffragio* Et ratio est, quia delictum publicum, live majoris crimen publicum, propter sui momentum, idoneis testibus, vel apertissimis documentis, vel iudiciis ad probationem indubitatis, & luce clarioribus probari debet, ut loquitur text. in l. *fin. C. De probat.* Similis textus est in l. *Qui sententiam* 15, c. *De pœnis*. Unde etiam discreto Ulp. respondit, neminem ex suspicionibus damnari oportere, in d. l. *Absentem*. An verò fuga ex carcere faciat indicium ad torturam, vide Prosp. Farinacium in *Praxi criminali* q. 30, num. 85, cum seqq. quia alienum est ab hoc proposito nostro.

In Cap. Nonne 5.

SUMMARI A.

1. Negans unum ex duobus simul propositis alterum affirmare præsumitur.
2. Fallit in rebus coherensibus, & quarum altera accessorie venit.
3. Casus omissus remanet in dispositione iuris communis.

EX hoc Cap. pronuntiatum sive axioma istud elicitur, quòd qui ex duobus simul propositis alterum tantum modò negat, præsumatur alterum tacite affirmasse, idque ab exemplo Christi colligit hic textus. Cùm enim Ioan. c. 8. Christo objectum esset à Judæis, quod Samaritanus esset, & dæmonium haberet, ipseque respondiisset, se non habere dæmonium, collegit

ex eo Gregorius Pont. hic, quod Christus negando se dæmonium habere, tacite concesserit, se esse Samaritanum. Itaque ex eo prædictum pronuntiatum erunt Isola, Panorm. & Felin. hic. Simile est in l. Cum prætor 12, in pr. D. De iudic. ubi prætor, cum ex pluribus iudicibus datis sive delegatis unum revocasset, censetur alios confirmasse, ut scilicet illi in eadem causa procecerent.

2. Hæc tamen sententia accipienda est de rebus separatis; secus, si una alteri cohæreat, & accessorie veniat, nam in his unam negando, aliam affirmare non censetur: veluti si creditore re-

petente debitum suum, unâ cum eo quod interest, & reus neger debitum, non ideo censetur id quod interest esse confessus

Neque his repugnat textus in l. Si extraneus 6, D. De condit. causa dat. in l. Commodissimè 10, D. De lib. & posth. & in c. Susceptum 6, De rescriptis lib. 6, quibus locis casus omisus vel tacitus remanet in dispositione iuris communis; quia responderi Felin. hic, id verum esse, ubi casus omisus non fuit nominatus. At hic uterque casus expressè est nominatus, & subsecuta ad alterum responsio.

In Cap. Illud 11.

SUMMARIA.

1. Presumptio matrimonii an oriatur ex maris & femine cohabitatione.
2. In matrimonio sufficit solus consensus contrahentium
3. Matrimonia præsumpta per Concil. Trid. sublata.

Hoc textu probatur matrimonium inter duos contractum ex longa cohabitatione & fama viciniae, quod scilicet vir mulierem tamquam uxorem suam domi foverit, item quod sese invicem coniuges in publico instrumento nominassent. Hæc omnia hic coniunguntur, quamvis se S. Pont. non funder in instrumento tamquam non controverso, neque sola habitatio maris & femine producit præsumptionem matrimonii hoc iure Canonico. Aliter enim de iure civili, per text. in l. In liberta 24, D. De ritu

nupt. quo hac in re tamquam spirituali non utimur. Nisi aliter constet de matrimonio, propter solemnitates matrimoniales adhibitas, vel alium modum, quo inter se uti coniuges matrimonium contraxerunt, cau. Aliter xxx. q. 5. † Nam sufficit in contrahendo matrimonio solus consensus contrahentium, sive expressus sit, c. Cum apud 23, & c. Tua 25, inf. De sponsal. sive præsumptus, ex certis circumstantiis, ut his in textu.

Ubi rursus memiaisse oportet, hæc aliaque præsumpta matrimonia hodie per decretum Conc. Trid. esse sublata, quo matrimonium non consistit, nisi coram Parocho, vel alio Sacerdote ad hoc deputato, & duobus vel tribus testibus præsentibus, contractum probetur, ubi scilicet in parochia decretum hoc promulgatum est, Sess. 25, c. 1, De reform.

In Cap. Litteras 14.

SUMMARIA.

1. Presumptio una alteram elidit.
2. Nemo ex præsumptione condemnandus.
3. Quod tamen fallit in præsumptione juris.

EX hoc Cap. passim colligitur, quod una præsumptio alteram elidat, si illa vehementior sit. Nam hoc loco fratri, qui ab hæresi reversus ad fidem alterum suum fratrem detulerat nomine hæreseos, magis creditur, quam cum postea eum innocentem iurciurando suo affirmasset; quia prior illa delatio fratris nitebatur zelo orthodoxæ religionis, quo ducebatur ratione suæ conversionis, ut ita cura haberetur conver-

tendi fratrem suum. Itaque, non obstante contrariâ affirmatione, magis priori dicto fratris statuer, quam posteriori.

Alterum ex eodem textu nota, quod nemo ex suspitione licet vehementi condemnari debeat. Idem probat text. in l. Absentem 5, D. De poenis, cuiusque reiterationem dedimus ad c. 4. sup. eod. Ex quo fit, ut ne quidem ex violentissima præsumptione quis damnari possit: qualis est ea, quæ contra Titium præsumimus, eum esse reum homicidii, quod cruento & adhuc calido gladio solus adstiterit vulnerato, cum ex eo certò non probeatur esse homicidam, si quidem ab alio potuerit occidi,